

Visitatie Montessori College Eindhoven

Eindscorelijst

- Onvoldoende
 - Twijfelachtig
 + Voldoende
 ++ Goed

	--	-	+	++
1. Doelstellingen van de school				
1.1 De montessori-doelstellingen zijn helder. <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> De school onderschrijft de doelstellingen van 'Montessorionderwijs in de 21^e eeuw'. De school onderschrijft de doelstellingen van de zes karakteristieken van het vmo. De school heeft daarnaast eigen doelstellingen die passen in het kader van montessori-onderwijs. De doelstellingen worden breed gedragen in de school. 				X
1.2 De school onderneemt activiteiten om de doelstellingen te realiseren. <ul style="list-style-type: none"> De school beschrijft de strategische beleidsontwikkeling. De school beschrijft het onderwijskundig leiderschap. 			X	
1.3 De school maakt duidelijk wat de realisatie van de doelstellingen bevordert of belemmert. <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> De school beschrijft ontwikkelingen ten aanzien van de leerlingenpopulatie. De school beschrijft specifieke ontwikkelingen in de positie van de school/stroom. De school beschrijft ontwikkelingen in het personeelsbeleid. 			X	
De montessori doelstellingen zijn voldoende ontwikkeld en uitgewerkt. Norm voldoende: 1.1				
2. Pedagogisch klimaat				
2.1. De omgang tussen de deelnemers van de school (personeel, leerlingen en ouders) is gelijkwaardig, respectvol en gebaseerd op wederzijdse aanspreekbaarheid. <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> De school zorgt voor gelijkwaardigheid en respect tussen alle deelnemers. De school zorgt voor aanspreekbaarheid van leraren, directie en ander personeel. 			X	
2.2. De school biedt ruimte aan de ontwikkeling van leerlingen. <i>Indicatoren:</i> <ul style="list-style-type: none"> De school stelt de leerling boven het vak. Leraren en andere medewerkers geven leerlingen feedback op hun gedrag. De school maakt keuzes bij streaming en determinatie die passen in het kader van montessori-onderwijs. De school heeft een aanpak ontwikkeld voor de omgang met verschillen tussen leerlingen (cultuur, bijzondere aanleg of tekorten). De school zorgt voor groeperingsvormen van leerlingen die het samenwerken bevorderen . 			X	

<p>2.3. De leerlingbegeleiding voldoet aan montessori uitgangspunten.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school richt het begeleidingssysteem zodanig in dat de leerling centraal staat. • De school richt de begeleiding zodanig in dat de ontwikkeling van zelfstandigheid van leerlingen voorop staat. • De school zorgt voor een planmatige uitvoering van de begeleiding. • De school zorgt voor een goed onderling afgestemd begeleidingssysteem. 			X	
<p>2.4 De school biedt leerlingen contexten waarin verbindingen gelegd worden tussen de school en de buitenwereld.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen krijgen op school ruimte om te oefenen met het leren functioneren in maatschappij ('de school als minimaatschappij'). • Leerlingen gaan gericht naar de buitenwereld: stages, projecten, onderzoek. • Leerlingen werken niet alleen theoretisch, maar ook toepassingsgericht en integreren daardoor kennis en vaardigheden. • De school haalt de buitenwereld naar binnen, bijvoorbeeld door middel van simulaties en aandacht voor de actualiteit en geeft ervaringen van leerlingen van buiten de school een plaats. 				X
<p>Het pedagogisch klimaat voldoet aan montessori criteria</p> <p><i>Norm voldoende: 2.1, 2.2, 2.3</i></p>				
<p>3. Didactische uitvoering</p>				
<p>3.1 De school vult het leerstofaanbod in volgens montessori uitgangspunten.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school bevordert samenhang in leerstofaanbod door horizontale verbindingen tussen vakken. • De school zorgt voor de aansluiting van het leerstofaanbod in de verschillende leerjaren. • De school bevordert samenwerking tussen vakken. • De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes in de verhouding tussen lestijd en keuzewerktijd. • De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes in het vakkenaanbod. 			X	
<p>3.2 De school verdeelt de leertijd volgens montessori uitgangspunten.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes voor de dagindeling, de verdeling tussen lestijd en keuzewerktijd en de ordening van leertijd (zoals periodisering). • De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes bij specifieke toekenning van uren aan vakken en projecten. 			X	
<p>3.3 Leren met hoofd, hart en handen heeft een volwaardige plaats in de didactische aanpak van de school.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school geeft de non-cognitieve vakken een volwaardige plek in het curriculum. • Leraren streven ernaar om bij cognitieve vakken hoofd, hart en handen te verbinden. • Leraren gebruiken en/of ontwikkelen materiaal dat gericht is op verschillende verwerkingsprincipes. • De school heeft een samenhangend programma van vakoverstijgende werkvormen, zoals projecten. 			X	

<p>3.4. Leren kiezen en leren als eigen activiteit hebben een volwaardige plaats in de didactische aanpak van de school.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen werken in een periodesysteem met daarbij behorend hulpmateriaal. • Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in de indeling van hun tijd (bijvoorbeeld door keuzewerktijd). • Leerlingen werken met materiaal dat geschikt is voor zelfwerkzaamheid. • Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in het materiaal (inhoud, verwerkingsmogelijkheden). • Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken waar ze werken en met wie ze werken. • Leraren begeleiden leerlingen bij het werk op een wijze die zelfverantwoordelijkheid van de leerlingen bevordert. • Leraren bieden een variatie aan werkvormen aan. • Leraren bieden materiaal aan dat geschikt is voor verschillende soorten leerlingen (differentiatie). 			X	
<p>3.5 De school is een plek waar leerlingen oefenen in sociaal leren.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De leeromgeving is dusdanig ingericht dat leerlingen elkaar helpen. • Leerlingen oefenen met intentionele samenwerking met daarbij passend materiaal en begeleiding. • Leerlingen werken ook samen met door hen gekozen partners. 			X	
<p>3.6 De toetsing voldoet aan montessori criteria.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van de hoeveelheid toetsen en soorten toetsen. • De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van het nabespreken van toetsen. • De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van het herkansen van toetsen. 		X		
<p>3.7 De rapportage voldoet aan montessori criteria.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De rapportage geeft niet alleen een overzicht van resultaten, maar tevens een breed beeld van de ontwikkeling van leerlingen. • Leraren en/of mentoren gebruiken de rapportage als reflectie-instrument voor leerlingen. 			X	
<p>3.8 De school leert leerlingen reflecteren over hun werk en werkaanpak.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Leraren en mentoren beschikken over materiaal waarmee zij leerlingen leren reflecteren. • Leerlingen voeren reflectiegesprekken. 			X	
<p>De didactische uitvoering voldoet aan montessori criteria</p> <p><i>Norm voldoende: 3.3, 3.4, 3.5, 3.7, 3.8</i></p>				
<p>4. Opbrengsten</p>				
<p>4.1 De school verantwoordt de leerresultaten van de leerlingen.</p> <p><i>Indicatoren:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De school bewaakt en documenteert de leerresultaten. • De school bewaakt en documenteert gegevens over instroom, doorstroom en uitstroom. 			X	

4.2 De school verantwoordt de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen. <i>Indicatoren:</i>			X	
<ul style="list-style-type: none"> De school benoemt de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen. De school onderzoekt systematisch of brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen gehaald worden. 				
De opbrengsten worden verantwoord.			X	
Norm voldoende 4.2				
5. Organisatie				
5.1 Leerlingen hebben een aantoonbare inbreng in de school. <i>Indicatoren:</i>			X	
<ul style="list-style-type: none"> Leerlingen hebben invloed op pedagogisch/didactisch gebied. Leerlingen hebben invloed in de organisatie. Leerlingen beschikken over formele rechten en beslissingsbevoegdheden zoals in de MR en leerlingenraad. 				
5.2 Ouders hebben een aantoonbare inbreng in de school. <i>Indicatoren</i>			X	
<ul style="list-style-type: none"> Ouders hebben een vastgelegde mate van invloed op pedagogisch/didactisch gebied en in de organisatie. Ouders beschikken over formele rechten en beslissingsbevoegdheden zoals in de MR en ouderraad. 				
5.3 Het personeel is actief betrokken bij de organisatie van de school. <i>Indicatoren:</i>			X	
<ul style="list-style-type: none"> Medewerkers hebben invloed op het beleid, zowel formeel (rechten en beslissingsbevoegdheden) als informeel. Medewerkers werken in verschillende werkverbanden systematisch aan schoolontwikkeling De schoolleiding bevordert teamvorming en een positieve schoolcultuur onder medewerkers. De schoolleiding besteedt aandacht aan open communicatielijnen met en tussen medewerkers. 				
De organisatie voldoet aan montessori criteria			X	
Norm voldoende: 5.1, 5.2, 5.3				
6. Deskundigheid				
6.1 De school heeft een aannamebeleid gericht op montessori kwaliteiten <i>Indicatoren:</i>			X	
<ul style="list-style-type: none"> De school maakt in de sollicitatieprocedure actief gebruik van stukken waarin montessori-onderwijs beschreven wordt. Nieuwe docenten worden in de school begeleid bij het ontwikkelen van hun competenties als montessoridocent. 				
6.2 Docenten en directie die vanaf 2010 in vaste dienst komen hebben een door de NMV erkende montessoricursus gevolgd. Voor nieuwe scholen: alle docenten hebben een door de NMV erkende montessoricursus gevolgd.				

6.3 De montessori deskundigheid van het docententeam wordt voldoende onderhouden. <i>Indicatoren:</i>			X	
<ul style="list-style-type: none"> De school onderneemt activiteiten ten behoeve van de montessori professionalisering van individuele docenten en teams. De school stelt in functionerings- en beoordelingsgesprekken montessoridoelen en -vaardigheden aan de orde. 				
Het docententeam is montessori deskundig.			X	
Norm voldoende: 6.2, 6.3				

Eindbeoordeling	
Verlengen erkenning	Alle standaarden voldoende

Visitatie uitgevoerd op 23 en 24 januari 2013
 Visitatiecommissie:
 Benno Elsen (voorzitter)
 Robert van Woudenberg (basisonderwijs)
 San Helfferich (Montessori Lyceum Flevoland)
 Tim Loos (Zernike College, Montessori)
 Michael Rubinstein (ambtelijk secretaris)

Rapportage

Inleiding

Bij de visitatie van het Montessori College Eindhoven ging het om verlenging van de erkenning als montessorischool. Dit is anders dan bij de vorige visitatie in 2008. Om deze reden zal in het verslag van deze visitatie niet verwezen worden naar het vorige rapport; het gaat in dit rapport immers om de argumentatie voor de beoordeling van de school bij de actuele visitatie. De visitatiecommissie vond de zelfevaluatie in combinatie met de bijlagen een goed scoorbaar geheel.

Voor wat betreft het lesbezoek tijdens deze visitatie het volgende. De visitatiecommissie observeerde 20 lesdelen in alle leerjaren en bij bijna alle vakken. Verder bezocht zij de keuzewerktijd.

De bevindingen uit het lesbezoek worden in dit verslag verwerkt in de standaarden waar zij bij horen.

1. Doelstellingen van de school

1.1

De montessori-doelstellingen zijn helder.

Indicatoren:

- De school onderschrijft de doelstellingen van 'Montessorionderwijs in de 21^e eeuw'.
- De school onderschrijft de doelstellingen van de zes karakteristieken van het vmo.
- De school heeft daarnaast eigen doelstellingen die passen in het kader van montessori-onderwijs.
- De doelstellingen worden breed gedragen in de school.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

In het schoolplan 2010-2015 wordt de gemeenschappelijkheid van de visie nog betwijfeld; er was 'onvoldoende sprake van een gemeenschappelijk gedragen Montessori-visie'. Tijdens deze visitatie stelde de commissie vast dat de doelstellingen breed gedragen worden. Wel zijn er, zo vinden docenten en schoolleiding, nog verschillen in de realisatie van de doelstellingen. Dit zal in deze rapportage ook op een aantal plaatsen bevestigd worden.

1.2

De school onderneemt activiteiten om de doelstellingen te realiseren.

Indicatoren:

- De school beschrijft de strategische beleidsontwikkeling.
- De school beschrijft het onderwijskundig leiderschap.

De school voldoet aan deze standaard.

In een aantal documenten en procedures is vastgelegd hoe de doelstellingen gerealiseerd moeten worden. Via overleg, bijeenkomsten en scholing wordt dit nader uitgewerkt. De visitatiecommissie is van oordeel dat op dit punt de praktijk nog achterblijft bij de intenties. Docenten waarderen het onderwijskundig leiderschap. Er zijn veel ambities. De schoolleiding vindt een goede balans tussen sturen en luisteren.

1.3 De school maakt duidelijk wat de realisatie van de doelstellingen bevordert of belemmert.

Indicatoren:

- De school beschrijft ontwikkelingen ten aanzien van de leerlingenpopulatie.
- De school beschrijft specifieke ontwikkelingen in de positie van de school/stroom.
- De school beschrijft ontwikkelingen in het personeelsbeleid.

De school voldoet aan deze standaard.

Het aandachtsgebied montessorivisie staat in de plannen van de school naast twee andere: verbetering van de professionaliteit en verhoging van de opbrengsten. In verband met het

oordeel van de inspectie hebben recent de twee laatstgenoemde punten veel aandacht gekregen. Het verder uitwerken van de montessorivisie en de realisatie daarvan krijgt nu weer voldoende aandacht naar het oordeel van de visitatiecommissie.

2. Pedagogisch klimaat

2.1.

De omgang tussen de deelnemers van de school (personeel, leerlingen en ouders) is gelijkwaardig, respectvol en gebaseerd op wederzijdse aanspreekbaarheid.

Indicatoren:

- De school zorgt voor gelijkwaardigheid en respect tussen alle deelnemers.
- De school zorgt voor aanspreekbaarheid van leraren, directie en ander personeel.

De school voldoet aan deze standaard.

Leerlingen en ouders ervaren de sfeer en onderlinge omgang als positief. Tijdens het lesbezoek vond de visitatiecommissie de sfeer eveneens vriendelijk en behulpzaam.

De commissie vond de gelijkwaardigheid tussen docent en leerling niet altijd optimaal. Zie hierover ook 2.2 en 3.4.

Ouders zijn tevreden over de communicatie van en naar school. Mentoren, docenten en schoolleiding zijn goed aanspreekbaar. Ook leerlingen geven aan dat zij goed terecht kunnen bij mentoren en docenten.

2.2.

De school biedt ruimte aan de ontwikkeling van leerlingen.

Indicatoren:

- De school stelt de leerling boven het vak.
- Leraren en andere medewerkers geven leerlingen feedback op hun gedrag.
- De school maakt keuzes bij streaming en determinatie die passen in het kader van montessorionderwijs.
- De school heeft een aanpak ontwikkeld voor de omgang met verschillen tussen leerlingen (cultuur, bijzondere aanleg of tekorten).
- De school zorgt voor groeperingsvormen van leerlingen die het samenwerken bevorderen.

De school voldoet aan deze standaard.

Ouders en leerlingen toonden zich tevreden met de wijze waarop de school ruimte biedt aan de ontwikkeling van leerlingen. De schoolleiding memoreerde in deze dat het grote aantal regels uit het verleden nu vervangen is door een veel kleiner aantal afspraken.

De visitatiecommissie is van oordeel dat er wel enige spanning bestaat tussen het ruimte bieden aan ontwikkeling en de focus op opbrengsten.

De commissie nam veel docentgestuurd onderwijs waar. Daarbij passen observaties uit het lesbezoek dat feedback van docenten slechts iets meer positief dan negatief was; dat veel feedback klassikaal werd gegeven in plaats van een-op-een; dat docenten iets meer gelijkwaardig dan ongelijkwaardig waren ten opzichte van leerlingen; dat bij instructie de inbreng van leerlingen overwegend gesloten was.

De school heeft een nieuw instrument ontwikkeld voor streaming en determinatie. Enerzijds was er de noodzaak om de determinatie te verbeteren naar aanleiding van de kritiek van de inspectie. Maar met de nieuwe procedure wordt ook meer recht gedaan aan de montessori uitgangspunten omdat de leerlingbesprekingen een meer pedagogisch karakter krijgen.

2.3.

De leerlingbegeleiding voldoet aan montessori uitgangspunten.

Indicatoren:

- De school richt het begeleidingssysteem zodanig in dat de leerling centraal staat.
- De school richt de begeleiding zodanig in dat de ontwikkeling van zelfstandigheid van leerlingen voorop staat.
- De school zorgt voor een planmatige uitvoering van de begeleiding.
- De school zorgt voor een goed onderling afgestemd begeleidingssysteem.

De school voldoet aan deze standaard.

Alle betrokkenen zijn het erover eens dat de leerling centraal staat. De aandacht voor leerlingen werd het meest duidelijk verwoord door een ouder over haar kind, dat eerst op een andere school had gezeten: 'Op de andere school werd mijn kind losgelaten, hier vastgehouden.'

Bij leerling-oudergesprekken vindt het gesprek plaats met het kind. Door middel van reflectieformulieren en het gesprek daarover legt de school een focus op het leren leren en de ontwikkeling van zelfstandigheid.

De commissie is van mening dat de planmatigheid van de leerlingbegeleiding nog vatbaar is voor verbetering. Er is wel een handboek voor mentoren, maar de invulling van het mentoraat verschilt van mentor tot mentor. Bij het opstellen van handelingsplannen is er nog niet altijd sprake van concrete doelen.

2.4

De school biedt leerlingen contexten waarin verbindingen gelegd worden tussen de school en de buitenwereld.

Indicatoren:

- Leerlingen krijgen op school ruimte om te oefenen met het leren functioneren in maatschappij ('de school als minimaatschappij').
- Leerlingen gaan gericht naar de buitenwereld: stages, projecten, onderzoek.
- Leerlingen werken niet alleen theoretisch, maar ook toepassingsgericht en integreren daardoor kennis en vaardigheden.
- De school haalt de buitenwereld naar binnen, bijvoorbeeld door middel van simulaties en aandacht voor de actualiteit en geeft ervaringen van leerlingen van buiten de school een plaats.

De school voldoet ruimschoots aan deze standaard.

De school onderneemt veel activiteiten om de verbinding te leggen met de buitenwereld: projecten, excursies, stages en samenwerkingsverbanden. Zowel leerlingen als ouders ervaren dit als positief.

Aparte vermelding verdient de alternatieve werktijd (awt) in dit verband. Een leerling vertelde dit als 'horizonverbreding' te beschouwen.

3. Didactische uitvoering

3.1

De school vult het leerstofaanbod in volgens montessori uitgangspunten.

Indicatoren:

- De school bevordert samenhang in leerstofaanbod door horizontale verbindingen tussen vakken.
- De school zorgt voor de aansluiting van het leerstofaanbod in de verschillende leerjaren.
- De school bevordert samenwerking tussen vakken.
- De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes in de verhouding tussen lestijd en keuzewerktijd.
- De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes in het vakkenaanbod.

De school voldoet aan de standaard.

De invulling van het leerstofaanbod heeft de volle aandacht. De leergebieden in de onderbouw zijn weloverwogen afgeschaft, met name omdat methodes niet voldeden en er daardoor gaten vielen in de aansluiting naar de bovenbouw. De samenwerking tussen vakken moet weer opnieuw opgezet worden; nu gaat dat via min of meer toevallige initiatieven.

Een belangrijke motor in de ontwikkeling van het leerstofaanbod vormen de vakplannen. Daarin moeten ook de montessori karakteristieken verankerd worden.

De visitatiecommissie kon een beperkt aantal vakplannen inzien en constateerde dat er aanzienlijke verschillen in uitwerking tussen secties zijn als het gaat om montessori uitgangspunten. Exameneisen en leerlijnen vanuit het vak zijn meer uitgewerkt dan montessori uitgangspunten. De operationalisatie in de praktijk van alledag van montessori uitgangspunten is dan ook nog lang niet overal gerealiseerd. Zie ook 3.3, 3.4 en 3.5.

Kwt en awt vormen waardevolle aanvullingen in het leerstofaanbod. De commissie kreeg een positieve indruk van de keuzewerktijd. Leerlingen voelden zich er eigenaar van hun leerproces.

3.2

De school verdeelt de leertijd volgens montessori uitgangspunten.

Indicatoren:

- De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes voor de dagindeling, de verdeling tussen lestijd en keuzewerktijd en de ordening van leertijd (zoals periodisering).
- De school maakt op montessori uitgangspunten gebaseerde keuzes bij specifieke toekenning van uren aan vakken en projecten.

De school voldoet aan deze standaard.

De school voldoet aan beide indicatoren. Zie ook de opmerkingen over keuzewerktijd en alternatieve werktijd bij 3.1. Uit gesprekken met leerlingen bleek de visitatiecommissie dat leerlingen weloverwogen keuzes maken bij het bezoek aan de keuzewerktijd.

3.3

Leren met hoofd, hart en handen heeft een volwaardige plaats in de didactische aanpak van de school.

Indicatoren:

- De school geeft de non-cognitieve vakken een volwaardige plek in het curriculum.
- Leraren streven ernaar om bij cognitieve vakken hoofd, hart en handen te verbinden.
- Leraren gebruiken en/of ontwikkelen materiaal dat gericht is op verschillende verwerkingsprincipes.
- De school heeft een samenhangend programma van vakoverstijgende werkvormen, zoals projecten.

De school voldoet aan deze standaard.

De school voldoet aan de indicatoren over non-cognitieve vakken en projecten.

De commissie zag in de lessen bij cognitieve vakken een aantal voorbeelden van het werken met hoofd, hart en handen: het maken van een collage, presentaties van leerlingen, een interview houden, een discussie in de klas, een voorleeswedstrijd.

Er zijn afspraken gemaakt voor dergelijke opdrachten in de werkwijzers, maar docenten en secties komen deze nog niet op grote schaal na.

3.4.

Leren kiezen en leren als eigen activiteit hebben een volwaardige plaats in de didactische aanpak van de school.

Indicatoren:

- Leerlingen werken in een periodesysteem met daarbij behorend hulpmateriaal.
- Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in de indeling van hun tijd (bijvoorbeeld door keuzewerktijd).
- Leerlingen werken met materiaal dat geschikt is voor zelfwerkzaamheid.
- Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in het materiaal (inhoud, verwerkingsmogelijkheden).
- Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken waar ze werken en met wie ze werken.
- Leraren begeleiden leerlingen bij het werk op een wijze die zelfverantwoordelijkheid van de leerlingen bevordert.
- Leraren bieden een variatie aan werkvormen aan.
- Leraren bieden materiaal aan dat geschikt is voor verschillende soorten leerlingen (differentiatie).

De commissie vindt dat de school krap voldoet aan deze standaard. Omdat de standaard uit veel indicatoren bestaat en de argumentatie voor het oordeel van de commissie voor een belangrijk deel berust op observaties bij het lesbezoek worden de indicatoren afzonderlijk besproken.

Leerlingen werken in een periodesysteem met daarbij behorend hulpmateriaal.

Er is een tamelijk strak georganiseerd periodesysteem. De werkwijzers zijn vooral spoorboekjes. Leerlingen moeten bij achterstand inhalen.

Leerlingen werken met materiaal dat geschikt is voor zelfwerkzaamheid.

De methodes zijn dominant. In de vaklokalen zijn de ICT mogelijkheden nog beperkt. De inrichting van lokalen is wisselend en zeker niet altijd ingesteld op zelfwerkzaamheid, individueel dan wel in groepjes.

Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in de indeling van hun tijd (bijvoorbeeld door keuzewerktijd).

Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken in het materiaal (inhoud, verwerkingsmogelijkheden).

Leerlingen kunnen in zekere mate keuzes maken waar ze werken en met wie ze werken.

Ten aanzien van de drie indicatoren over het maken van keuzes stelt de commissie het volgende vast.

Leerlingen hebben enige ruimte om hun tijd in te delen door de keuzewerktijd en door de werkwijzers. De werkwijzers gaan van week tot week, dus die ruimte is heel beperkt.

Leerlingen kunnen meestal wel kiezen met wie ze werken.

De keuzes in het werk zelf zijn eveneens heel beperkt. De commissie zag vooral veel uniformiteit in de lessen. In het panelgesprek met docenten kwamen wel enige voorbeelden van keuzes naar voren: keuzeonderdelen bij een enkel vak, keuze tussen een opdracht en toets en de mogelijkheid om in de les te kiezen waaraan leerlingen mogen werken.

Leraren begeleiden leerlingen bij het werk op een wijze die zelfverantwoordelijkheid van de leerlingen bevordert.

De commissie heeft naar aanleiding van het lesbezoek twee opmerkingen bij deze indicator. In de eerste plaats zijn de lessen nogal sterk docentgestuurd. In de tweede plaats is de feitelijke regie van docenten soms enigszins slordig; bijvoorbeeld door onvolledige instructie of het niet afronden van lessen. Zowel de sterke docentgestuurdheid als de soms enigszins slordige regie dragen niet bij aan de zelfverantwoordelijkheid van leerlingen.

In de keuzewerktijd vond de commissie sommige docenten enigszins afwachtend in plaats van actief naar de leerlingen in het lokaal.

Leraren bieden een variatie aan werkvormen aan.

De commissie zag interactieve instructie en zelfstandig werken als meest voorkomende werkvormen. Er waren enkele voorbeelden te zien van activerende werkvormen, maar niet al te veel.

Ouders en leerlingen noemden het woord 'saai' in verband met de lessen; de commissie vond dat veel lessen inderdaad verliepen volgens een voorspelbaar patroon.

Leraren bieden materiaal aan dat geschikt is voor verschillende soorten leerlingen (differentiatie).

De commissie zag tijdens het lesbezoek weinig voorbeelden van differentiatie. Wel konden leerlingen vrij vaak werken aan producerende opdrachten.

Conclusie bij deze standaard:

De commissie plaatst vraagtekens bij de wijze waarop leerlingen zelf verantwoordelijk worden gemaakt voor het leren. Zij heeft niet de indruk dat leerlingen hier meer eigenaar zijn van hun leerproces dan hun docenten. Docenten en ouders zijn op dit punt aanmerkelijk positiever dan de commissie.

3.5

De school is een plek waar leerlingen oefenen in sociaal leren.

Indicatoren:

- De leeromgeving is dusdanig ingericht dat leerlingen elkaar helpen.
- Leerlingen oefenen met intentionele samenwerking met daarbij passend materiaal en begeleiding.
- Leerlingen werken ook samen met door hen gekozen partners.

De school voldoet aan de standaard.

De commissie zag bij het lesbezoek dat onderlinge hulp vrij veel voorkwam. De commissie zag enkele voorbeelden van groepsopdrachten.

De al eerder geconstateerde haperingen tussen papieren ambities en uitvoeringspraktijk bestaan ook ten aanzien van dit punt. Ook hier geldt dat gemaakte afspraken nog niet op grote schaal worden nagekomen.

3.6

De toetsing voldoet aan montessori criteria.

Indicatoren:

- De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van de hoeveelheid toetsen en soorten toetsen.
- De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van het nabespreken van toetsen.
- De school heeft een op montessori uitgangspunten gebaseerd beleid ten aanzien van het herkansen van toetsen.

De school voldoet niet aan deze standaard.

De commissie ziet op dit punt te weinig een montessorivisie terug. Wat met name ontbreekt is een visie op het waarom van toetsen. Hoe staat het toetsen in dienst van reflectie en feedback om beter aan te sluiten bij de individuele behoefte aan begeleiding? Hoe kan toetsen de zelfverantwoordelijkheid van leerlingen bevorderen?

Nu is er een vrij forse toetspraktijk, die voor het overgrote deel uit klassikale schriftelijke toetsen bestaat. Afwijken mag, maar komt in feite nauwelijks voor en wordt ook niet aangemoedigd. Wel zijn er duidelijke afspraken over de hoeveelheid toetsen, het nabespreken en de herkansingsregeling.

3.7

De rapportage voldoet aan montessori criteria.

Indicatoren:

- De rapportage geeft niet alleen een overzicht van resultaten, maar tevens een breed beeld van de ontwikkeling van leerlingen.
- Leraren en/of mentoren gebruiken de rapportage als reflectie-instrument voor leerlingen.

De school voldoet aan deze standaard.

De rapportage geeft een breed beeld van de ontwikkeling van leerlingen. Het gebruik van het rapport als reflectie-instrument voor leerlingen is niet algemeen, zo kwam naar voren uit het panelgesprek met leerlingen.

3.8

De school leert leerlingen reflecteren over hun werk en werkaanpak.

Indicatoren:

- Leraren en mentoren beschikken over materiaal waarmee zij leerlingen leren reflecteren.
- Leerlingen voeren reflectiegesprekken.

De school voldoet aan de standaard.

Docenten en ouders bevestigen dat dit punt aandacht krijgt. In het beeld van leerlingen is dit minder het geval. De commissie is positief over de expliciete aandacht die het leren leren krijgt in de eerste klas.

4. Opbrengsten

4.1

De school verantwoordt de leerresultaten van de leerlingen.

Indicatoren:

- De school bewaakt en documenteert de leerresultaten.
- De school bewaakt en documenteert gegevens over instroom, doorstroom en uitstroom.

De school voldoet aan deze standaard.

De school voldoet aan beide indicatoren.

4.2

De school verantwoordt de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen.

Indicatoren:

- De school benoemt de brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen.
- De school onderzoekt systematisch of brede ontwikkelingsdoelen voor de leerlingen gehaald worden.

De school voldoet krap aan deze standaard.

De school heeft de brede ontwikkelingsdoelen wel benoemd, maar heeft nog geen onderzoek opgezet om te kijken of de doelen ook gehaald worden.

5. Organisatie

5.1

Leerlingen hebben een aantoonbare inbreng in de school.

Indicatoren:

- Leerlingen hebben invloed op pedagogisch/didactisch gebied.
- Leerlingen hebben invloed in de organisatie.
- Leerlingen beschikken over formele rechten en beslissingsbevoegdheden zoals in de MR en leerlingenraad.

De school voldoet aan deze standaard.

Leerlingen praten mee in het leerlingenpanel, dat regelmatig bij elkaar komt. De leerlingenraad houdt zich vooral bezig met het organiseren van activiteiten.

Via enquêtes worden leerlingen zo nu en dan bevroegd, bijvoorbeeld over leraren en over hun tevredenheid met school. Meer over het algemeen hebben leerlingen wel het beeld dat er naar ze geluisterd wordt en dat hun stem telt.

5.2

Ouders hebben een aantoonbare inbreng in de school.

Indicatoren:

- Ouders hebben een vastgelegde mate van invloed op pedagogisch/didactisch gebied en in de organisatie.
- Ouders beschikken over formele rechten en beslissingsbevoegdheden zoals in de MR en ouderraad.

De school voldoet aan deze standaard.

Ouders zijn tevreden over hun formele en informele invloed. Zij zijn tevreden over de communicatie met school en geven aan dat de lijnen kort zijn. Als zij ergens mee zitten kunnen ze bij de school terecht en komt er ook actie.

5.3

Het personeel is actief betrokken bij de organisatie van de school.

Indicatoren:

- Medewerkers hebben invloed op het beleid, zowel formeel (rechten en beslissingsbevoegdheden) als informeel.
- Medewerkers werken in verschillende werkverbanden systematisch aan schoolontwikkeling
- De schoolleiding bevordert teamvorming en een positieve schoolcultuur onder medewerkers.
- De schoolleiding besteedt aandacht aan open communicatielijnen met en tussen medewerkers.

De school voldoet aan deze standaard.

Docenten praten in verschillende verbanden over het onderwijs en de begeleiding op school.

De school maakt daarbij gebruik van de zogenaamde 'achtbaan'. Daarin staan de coördinatoren op het kruispunt en spelen dus een belangrijke rol in het op gang houden van de onderwijsontwikkeling.

Docenten ervaren een krachtige sturing van de schoolleiding, maar ervaren die niet als

uitsluitend topdown. Zij voelen zich daarnaast ook gesteund door de schoolleiding. Een bezwaar van de achtbaan is wel dat besluitvorming veel tijd kost. Dat stelt eisen aan de onderlinge communicatie. Docenten zijn van mening dat zij goed geïnformeerd worden.

6. Deskundigheid

6.1

De school heeft een aannamebeleid gericht op montessori kwaliteiten

Indicatoren:

- De school maakt in de sollicitatieprocedure actief gebruik van stukken waarin montessori-onderwijs beschreven wordt.
- Nieuwe docenten worden in de school begeleid bij het ontwikkelen van hun competenties als montessoridocent.

De school voldoet aan de standaard.

Docenten wordt bij de sollicitatieprocedure nadrukkelijk gewezen op de identiteit van de school. Er was een vaste groep docenten die nieuwe collega's begeleidde. Nu is er sprake van een overgangsjaar. Naast de begeleiding in school, kunnen nieuwe docenten naar de cursussen van de Montessori Academie (voorheen CVMO).

6.2

Docenten en directie die vanaf 2010 in vaste dienst komen hebben een door de NMV erkende montessoricursus gevolgd.

Op dit moment zijn er nog geen door de NMV erkende cursussen voor docenten en directie. Scholen kunnen derhalve nog niet voldoen aan deze standaard. Het beleid van de school (zie 6.1) past overigens goed bij de standaard.

6.3

De montessori deskundigheid van het docententeam wordt voldoende onderhouden.

Indicatoren:

- De school onderneemt activiteiten ten behoeve van de montessori professionalisering van individuele docenten en teams.
- De school stelt in functionerings en beoordelingsgesprekken montessoridoelen en -vaardigheden aan de orde.

De school voldoet aan deze standaard.

Er worden scholingsactiviteiten ondernomen, met name gericht op activerende didactiek. De implementatie heeft tijd en ondersteuning nodig, zoals ook blijkt uit het lesbezoek (zie met name hoofdstuk 3).

Tot slot

De visitatiecommissie concludeert dat het Montessori College Eindhoven voldoet aan de voorwaarden voor het verlengen van de erkenning als school voor voortgezet montessori-onderwijs. De visitatiecommissie geeft de school het volgende mee als meest belangrijke aandachtspunten.

Het voornaamste aandachtspunt betreft de spanning tussen de ruimte die leerlingen krijgen om zelf verantwoordelijkheid te dragen en de docentgestuurdheid. De vrij grote mate van docentgestuurdheid heeft consequenties voor het pedagogisch klimaat, waarin de gelijkwaardigheid niet optimaal is, en voor de didactiek in de lessen, die weinig activerend is. Opvallend is dat de sturing door docenten zelf ook voor verbetering vatbaar is, want deze is hier en daar slordig in de concrete lesuitvoering.

Een tweede aandachtspunt betreft het implementeren van montessori uitgangspunten in de didactiek. Zowel de vakplannen zelf als de invoering ervan zijn nog in een ontwikkelingsstadium. Daardoor komen karakteristieken als hoofd, hart en handen en samenwerken structureel nog te weinig over het voetlicht. Een laatste aandachtspunt betreft toetsen. Op dit punt ontbreekt een montessorivisie achter de toetsen.

De visitatiecommissie wenst de school veel succes bij de verdere ontwikkeling en dankt de school voor de ontvangst en met name de deelnemers aan de panelgesprekken voor hun openheid.

Maart 2013

Benno Elsen (voorzitter)

Robert van Woudenberg (basisonderwijs)

San Helfferich (Montessori Lyceum Flevoland)

Tim Loos (Zernike College, Montessori)

Michael Rubinstein (ambtelijk secretaris)